

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKÓW W WARSZAWIE

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V X Y Z

Nr
LUBELSKIE

3308

1. Obiekt

ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWY

396

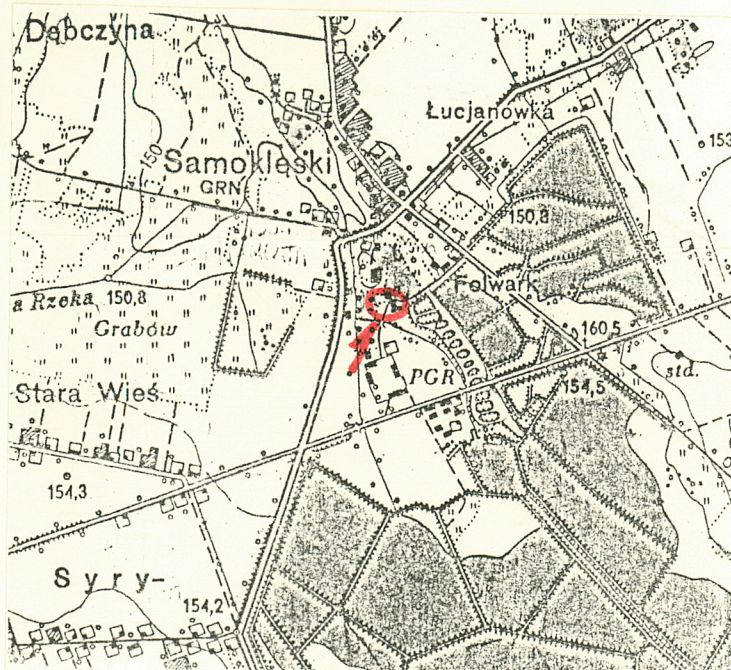
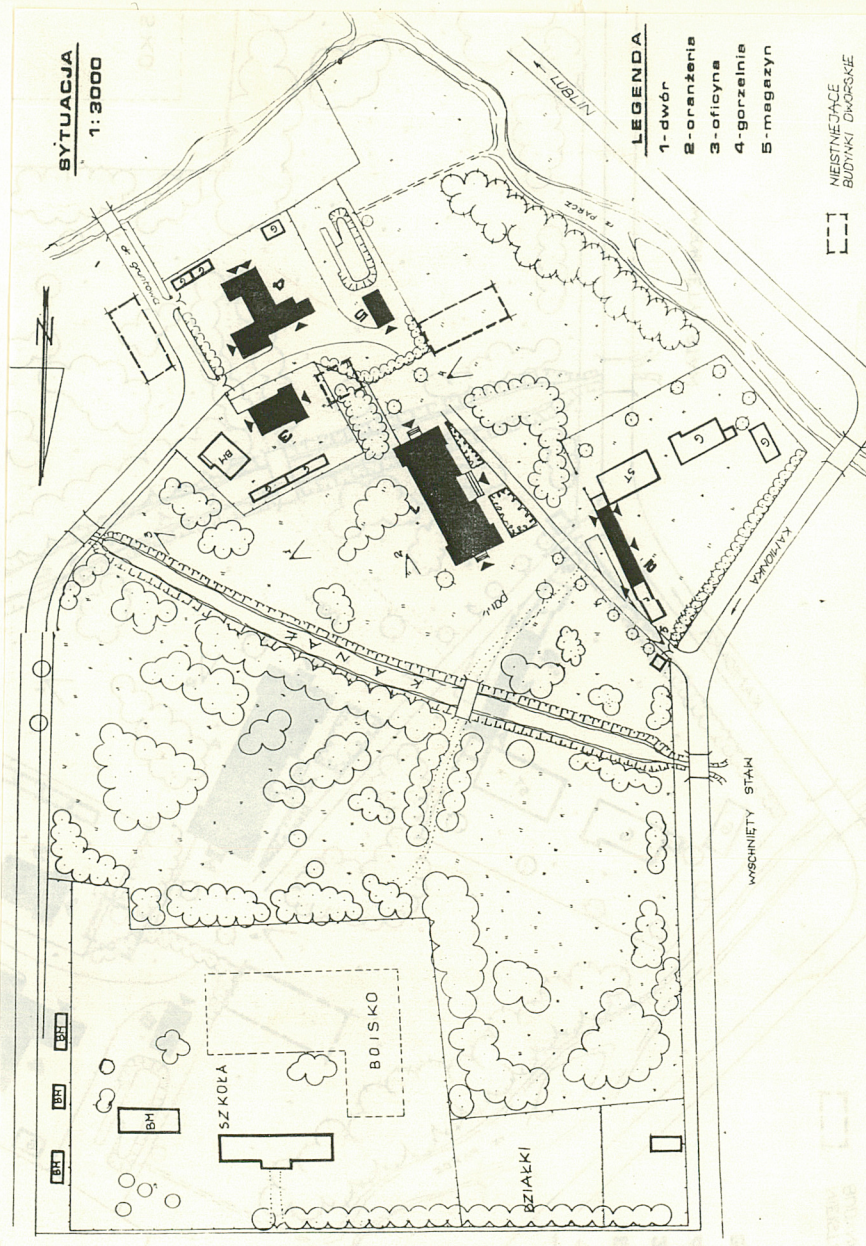
2. Czas powstania

ok. 1800 -
1945

3. Miejscowość

SAMOKŁĘSKI

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

Samokleski 15

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo Lubelskie

gmina Kamionka

pow. LUBARTÓW

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Syry, Sowokleski

7. Przynależność administracyjna

przed 1 VI 1975 Lubelskie

województwo Lubartów

powiat

8. Właściciel i jego adres Skarb Państwa
Państw.Dom.Opieki Społ.
w Samokleskach, Państw.
Agencja Rynku Rolnego
ponadto w kartach szczegół

9. Użytkownik i jego adres

J.W.

10. Rejestr zabytków

Nr A/403 data 1969.04.11

Po raz pierwszy Samoklęski /jako Sowoklęski/ wzmiankowane są w 1417 r., już wówczas należące do rodziny Ożarowskich. W ich rękach znajdowały się do 1610 r. kiedy to Andrzej Ożarowski sprzedał je Gabrielowi Tenczyńskiemu. Następnie około połowy XVII wieku drogą sukcesji Samoklęski stały się własnością Opalińskich. Po 1668 r. dobra Samoklęski i Końskowola przypadły Zofii Opalińskiej jako posag przy zamążpójściu za Stanisława Lubomirskiego. W końcu XVII w. drogą małżeństw Samoklęski weszły w skład majątku Sieniawskich. Ostatnia z rodu Maria Zofia Sieniawska m.in. Samoklęski wniosła w posagu najpierw A. Denhoffowi a następnie A. Czartoryskiemu. Do Czartoryskich dobra należały do 1824 r. W tym okresie pojawiają się pierwsze wzmianki o dworze wzniesionym przez wychowawcę synów Czartoryskiego pułkownika Ciecielskiego mającego Samoklęski w dożywociu. Prawdopodobnie autorem projektu był Chrystian Piotr Aigner.

c.d.

Sytuacja: Zespół dworsko-parkowy w Samoklęskach znajduje się na południowo-wschodnim skraju miejscowości, przy drodze z Lublina do Kamionki. W skład zespołu wchodzi dwór, oranżeria i budynki gospodarcze usytuowane w płn.-zach. części założenia a należące do P.D.O.S. oraz oraz gorzelnia, oficyna magazyn i budynki gospodarcze stanowiące własność Państwowej Agencji Rynku Rolnego. Obie części przedzielone są metalową siatką. Od zachodu zespół oddziela od drogi rzeka Parcz, wzdłuż której znajdują się skupiska wysokich drzew. Park przedzielony jest szeroką aleją dojazdową obsadzoną lipami. Drugie duże skupisko wysokich drzew zachowało się w płn.-wsch. części parku, wśród którego pozbawione wody kanały i stawy. Od północy zespół ogrodzony jest metalowym płotem, od południa graniczy z polami ornymi. Od wsch. park ogranicza droga, za którą stawy.

Kompozycja: Zespół tworzą obiekty powstałe w różnych okresach, początkowo związane ze sobą funkcją i przestrzenią. Wzajemne ich relacje kompozycyjne można określić jako zwarte - swobodne, trudno jest bowiem poza wspólną komunikacją wychwycić architektoniczne powiązania między obiektami.

Rysuje się natomiast pewne pogrupowanie pod względem funkcjonalnym poszczególnych obiektów. W części centralnej znajduje się dwór, w pd.-wsch. części d. budynki gospodarcze, a w płn.-zach. oranżeria pełni funkcje rekreacyjne.

Na terenie parku czytelne są elementy świadomej kompozycji zieleni w postaci alej, klombów drzewnych, stawów i kanałów.

W znacznej części są one wynikiem XIX-wiecznych przekształceń starszego założenia ogrodowego. Pierwotna kompozycja zieleni nawiązywała bowiem do ogrodów romantycznych. Część reprezentacyjna skupiona była wokół oranżerii i nieistniejącego belwederu /ob. pd. zach. część zespołu/. Dwór ukryty w wysokiej zieleni dopiero w końcu XIX w. uzyskał od wsch. rozległą oś widokową na "dziki ogród" /ob. kanał i skupioną przy jego brzegach wysoką zieleni/. Obecnie elewacje frontowa i ogrodowa ponownie przesłonięte są drzewami.

<p>14. Kubatura</p> <p>w kartach szczegółowych</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>5,6 ha</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>rezydencjonalno- gospodarcze</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>mieszkalno- gospodarcze</p> <p>gospodarcze</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>W okresie powojennym nie przeprowadzano kompleksowych remontów w zespole, co wiązało się z wieloma użytkownikami. Remonty obiektów w kartach szczegółowych.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Ogólny stan zespołu zróżnicowany. Stan p.obiektów w kartach szczegółowych.</p> <p>Obecnie park jest znacznie zdewastowany, doszło do wycięcia liczego starodrzewu, zniszczenia małej architektury parkowej, zatarcia alejek. Teren parku zniekształcono współcześnie wybudowanymi obiektami.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Postulaty w kartach szczegółowych.</p> <p>Wzmoczenie nadzoru konserwatorskiego nad zachowanymi elementami założenia parkowego. W miarę możliwości należy dążyć do uzupełnień drzewostanu i rekonstrukcji alejek parkowych.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

Katalog Zabytków Sztuki t.VIII. woj.
lubelskie z.11 pow.lubartowski, Warszawa 1976.
Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego
i innych krajów Słowiańskich, Warszawa 1880 -
1904, wyciąg opr. przez W.Sakłowskiego,
Lublin 1974.

M.Kseniak, Opracowanie ewidencyjne parku
pałacowego w Samoklęskach.Lublin 1976,mps.
PSOZ O/Lublin

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Jacek Studziński VIII.1993
imię, nazwisko, data, podpis
plany, rysunki j.w.
imię, nazwisko, data, podpis
zdjęcia fotogr. j.w.
imię, nazwisko, data, podpis
miejsce przechowywania negatywów PSOZ dublin

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładka Nr,1,2,

1. Miejscowość Samoklęski	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Zespół dworsko-parkowy	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
------------------------------	--	--

do pkt.12. Dwór osadzony został wewnątrz jednego z najciekawszych parków owych czasów, założonego według pomysłu Izabelli Czartoryskiej. Ogród utrzymany był w stylu "picturesque" pierwotnie zajmował ok. 15 ha /obecnie 5,6 ha/. W 1824 r. Adam Czartoryski sprzedał dobra generałowi Janowi Weyssenhoffowi. Po jego śmierci w 1848 r. majątek odziedziczył zmarły bezpotomnie w 1857 r. syn Włodzimierz. W ten sposób dobra przypadły siostrze Włodzimierza Helenie Woyniłłowicz, która w 1880 r. zapisała je swemu synowcowi znanemu XIX-wiecznemu pisarzowi Józefowi Weyssenhoffowi. W 1883 r. z jego inicjatywy doburowano boczne skrzydła dworu. Prawdopodobnie wkrótce też rozbudowano część gospodarczą majątku. Do współczesnej dworowi oranżerii dobudowano dwie obory, gorzelnię, oficyną, rządówkę, lamus, magazyn, stajnię. W okresie międzywojennym Weyssenhoff sprzedał Samoklęski Wacławowi Kuszłowi, który zmarł podczas II wojny światowej. W 1945 roku cały majątek Kuszla przejęty został przez Skarb Państwa i rozdzielony między dwie instytucje: dwór, oranżeria i większość parku przypadła Państwowemu Domowi Opieki Społecznej a pozostałe obiekty przypadły PGR-owi Samoklęski. Na początku lat 60-tych rozebrane zostały obory a stajnię włączono do gorzelni i przerobiono na pomieszczenia biurowe. W 1986 r. spaliła się rządówka i lamus. W latach 80-tych na terenie parku powstały liczne nowe obiekty gospodarcze skupione wokół oranżerii przerobionej na stajnię a następnie oborę, oraz nowy blok mieszkalny usytuowany w pobliżu oficyny. W okresie powojennym doszło również do znacznej dewastacji parku, zaniku cieków wodnych na jego terenie, dekompozycji drzewostanu.

Wkładkę założył: Jacek Studziński VIII.1993
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ O/Lublin

2. fragm. parku

3 d.staw parkowy

4. fragm. parku

5. aleja dojazdowa